

Români din toate țările, uniți-vă în cuget și simțiri!

Decembrie 1980, Anul IX, Nr. 102

EUROPA ȘI NEAMUL ROMÂNESC

FOAIA MISCĂRII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

Conferința pentru Securitate și Colaborare Europeană continuă

Dacă prin rezultatele ei, Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa a constituit un eveniment de însemnătate istorică în viața continentului, traducerea în viață a celor convenite la Helsinki nu a răspuns așteptării popoarelor. După semnarea actului final, s-a făcut extrem de puțin, practic nu s-a întreprins nimic esențial pentru a fi oprită evoluția primejdioasă a cursului vieții politice în Europa.

Începută la 11 noiembrie, după o lungă și anevoioasă pregătire, reuniunea general-europeană de la Madrid își propune să efectueze o evaluare temeinică a modului în care a fost aplicat Actul final al C.S.C.E., să examineze propuneri noi, menite să stimuleze aplicarea Actului final respectiv în diferitele sale capitole și să stabilească formele concrete de continuare a procesului complex început de Conferința general-europeană.

Ochii întregii Europe și ai întregii lumi sunt îndreptați spre Madrid, urmărind cu atenție desfășurarea lucrărilor Conferinței.

Mereu prezentă în viața internațională cu preocuparea de a aduce contribuția sa specifică la realizarea unității europene și în acest cadru european la apărarea pozițiilor noastre românești, Fundația Europeană Drăgan a adresat Conferinței, la puțin timp după deschidere, următoarea

TELEGRAMĂ

FUNDAȚIA EUROPEANĂ DRĂGAN

Către
AMBASADA S.U.A. - MADRID
DOMNULUI MAX KAMPELMAN, Șeful Delegației americane
la Conferința de la Madrid pentru Colaborarea și Securitatea Europeană
26 noiembrie 1980

Cele trei aspecte ale drepturilor omului (a. drepturile persoanelor; b. drepturile națiunilor de care aparțin popoarele, inclusiv respectul pentru autodeterminarea națională; c. drepturile statelor naționale de a fi suverane și de a nu fi supuse nici unui alt stat sau Mare Putere) nu pot fi separate, întrucât e vorba de drepturile omului de a trăi în organizații liber acceptate. Toate aceste drepturi sunt în contradicție flagrantă cu împărțirea statelor lumii în zone de influență între U.S.A. și U.R.S.S., în baza unor acorduri secrete care sunt până azi menținute și respectate de U.S.A. STOP.

Convenția de la Helsinki a consacrat status quo și nu a întărit, ci a slăbit securitatea europeană, ca urmare a ocupării militare de către Ruși a mai multor țări din zona lor de "influență" STOP.

Președintele Roosevelt, în scrisoarea sa din 20 februarie 1943, către domnii Zabrinsky și Weiss, referindu-se la un mesaj adresat lui Stalin, amintește că i-a dat acestuia mână liberă în Europa și un port la Marea Mediterană (probabil în Siria, dar cu ce drept?). Ce acord s-a mai încheiat și ce li s-a mai oferit Rușilor în Asia: Afganistanul ? Pakistanul ? Iranul ? Și ce port la Oceanul Indian?

În primul rând U.S.A. trebuie să procedeze corect denunțând opiniei publice aceste acorduri secrete și dând astfel popoarelor libertatea de a realiza drepturile omului; echilibrul mondial al puterilor este rezultatul unei coaliții liber acceptate a statelor reunite în O.N.U. (Dreptul de veto din Consiliul de Securitate slăbește însă valoarea acestei organizații) STOP.

U.S.A., fostă colonie britanică, astăzi un stat liber și puternic, nu are dreptul să domine alte state și nici să se asocieze cu imperialismul sovietic, permițând acestuia să creeze noi colonii în Europa, Asia și Africa. STOP.

Acest comportament corect poate fi pus imediat în aplicare, cu ocazia Conferinței de la Madrid și în orice caz cu instaurarea noii Administrații. Este sigur că Rusia își va reduce astfel presiunea, iar securitatea în Europa se va întări. STOP.

Aceasta este opinia cititorilor "Buletinului European", care apare la Roma de 31 de ani și este trimis tuturor oamenilor politici din Europa.

FONDATOR ȘI DIRECTOR,
Prof. Dr. J.-C. Drăgan

Atena intră din nou în NATO

În timpul reuniunii sale de sfârșit de an, NATO a putut sărbători întoarcerea Greciei în sânul Alianței atlantice. Este cunoscut că, în vara anului 1974, Grecia retrăsese forțele sale armate din comandamentul suprem NATO, fără să iasă totuși din comitetul politic al Pactului atlantic. Acest gest fusese provocat de ocuparea parțială a insulei Cipru de către armata turcă. Una dintre consecințe fusese închiderea spațiului aerian grec.

Soluția de compromis la care s-a ajuns se bazează în mod principal pe două puncte:

1. Grecia nu va renunța la revendicările sale de suveranitate asupra Mării Egee, dar va deschide spațiul său aerian NATO-ului (și chiar Turciei); 2. Grecia și Turcia vor păstra comanda "națională" a propriilor lor forțe armate, dar "centrele de comandă naționale, grec și turc, vor trebui să colaboreze strâns cu "Comandamentul NATO Sud" de la Napoli și să mențină acolo grupe de legătură.

Această soluție prezintă, pentru Grecia, câteva avantaje. Opoziția și comuniștii nu vor putea să acuze guvernul Dlui Rallis că a cedat NATO-ului sau Turciei drepturile de suveranitate asupra Egeei, iar opoziția nu va putea să afirme că Grecia a acordat facultatea folosirii trupelor sale în caz de necesitate.

Astfel s-a creat, de asemenea, posibilitatea semnării unui contract între USA și Grecia în virtutea căruia aceasta din urmă pune baze la dispoziția forțelor americane, contribuind în acest fel la întărirea poziției Statelor Unite în Orientul Mijlociu, nu numai în calitate de principală putere NATO, ci și ca Mare Putere mondială. Înaintea căderii guvernului Dlui Demirel, Washington-ul obținuse de la autoritățile militare turcești reînnoirea acordului cu privire la ajutoarele militare. Ulterior, prin acest acord, poziția Statelor Unite în Orientul Mijlociu s-a stabilizat.

GEORG VON HUEBBENET (Handelsblatt, 21 oct. 1980).

Unirea cea Mare

Împlinirea unui vis secular

Evenimentele din anul 1918 rămân mereu vii în conștiința neamului românesc ca înfăptuire a dorinței sale seculare de a abate fruntariile de frați despărțitoare.

Este cunoscut că după primul război mondial se creează condițiile pentru emanciparea popoarelor din imperiul austro-ungar. În zadar guvernul contelui Tisza intensifică aspirarea națională a populației românești din Transilvania după intrarea României în război; în zadar guvernul de la Budapesta proiecta "legea administrativă" prin care urmărea izolarea Românilor transilvăneni, ruperea legăturilor lor firești cu Vechea Românie. Chiar din prima parte a anului 1918, când se întrezărea înfrângerea totală a Puterilor Centrale și dezmembrarea imperiului austro-ungar, Românii vedeau "plinirea vremii" pentru ca dorul lor secular după unire să devină realitate.

La 27 martie 1918 "Sfatul Țării declară că Republica Democratică Moldovenească Basarabia...se unește cu mama sa, România". În luna noiembrie a aceluiași an cu Regatul României se unește și Bucovina. Românii din Transilvania fierbeau de mai multă vreme. O puternică emigrație românească activa în Franța, Italia, Anglia, Statele Unite ale Americii, Suedia ș. a. pentru unirea Transilvaniei cu România și formarea unui singur stat care să cuprindă pe toți românii. Eforturile lor nu sunt fără rezultat. Justețea aspirațiilor naționale ale poporului român a fost recunoscută oficial de guvernele Franței, SUA, Angliei și Italiei.

Românii din Transilvania se manifestă și ei tot mai hotărâți. În ziua de 18 octombrie 1918, prin glasul deputatului Alexandru Vaida Voevod, se afirmă în parlamentul din Budapesta că Românii nu mai recunosc guvernului maghiar dreptul de a vorbi în numele poporului român, Ardealul proclamându-și libertatea. La sfârșitul lunii respective se constituie Consiliul Național Român Central -cu sediul la Arad- care afirmă că peste soarta Românilor din Ardeal și în general din Ungaria este împuternicită a decide exclusiv Adunarea Generală".

Alarmat de atitudinea C.N.R.C., guvernul maghiar propune să încredințeze Consiliului conducerea administrativă a Transilvaniei cu condiția de a respecta "integritatea Ungariei și de a nu face apel la armata română". Discuțiile purtate la Arad în zilele de 13-14 noiembrie sunt întrerupte de sosirea lui Iuliu Maniu de la Viena, care, întrebând de un ministru ungur care este dorința finală a Românilor, - răspunde categoric: "rupere totală".

Din ceasul acesta - anunța la 18 noiembrie Consiliul, numit acum Marele Sfat al Națiunii Române - națiunea română din Transilvania, oricum ar decide puterile lumii, e hotărâtă a pieri mai bine decât a suferi mai departe sclavie și oprinare".

La 15 noiembrie este convocată pe data de 1 decembrie 1918 Marea Adunare Națională, la Alba Iulia. Aceasta, prin glasurile delegaților români din toate ținuturile românești supuse Ungariei, a exprimat voința de nestrămutat: "Noi vrem să ne unim cu țara". S-a realizat astfel unirea tuturor Românilor într-un stat național unitar și cu ea s-a înfăptuit visul secular al unirii, "acel vis neîmplinit, copil al suferinții", de-al cărui dor au răposat "și moșii și părinții", cum zicea Goga.

*

Amintim aceste momente de jertfă și transfigurare, pentru că ele trebuie să rămână mereu vii în conștiința românească. În condițiile de astăzi, când liniștea fraților români din Transilvania este tulburată de venetici, figurile înfăptuitorilor Unirii celei mari rămân imbold sfânt pentru apărarea neamului din care ne tragem, unitatea și integritatea sa teritorială.

T. V. BĂDESCU

Despre minoritatea maghiară din România

Miercuri 11 ianuarie 1978 Deutsche Welle din Köln a comunicat că un ziarist ungar a publicat într-un ziar din Budapesta un articol în două serii (de Crăciun și Anul Nou), în care se plânge că minoritatea maghiară din România este persecutată: nu i se dă voie să vorbească limba maghiară, nu are școli în limba maghiară, nu are cult, și că din aceasta va fi creată o problemă europeană. Europa Liberă nu a dat această știre.

În "Contemporanul" nr.6/1978 D. Berciu și C. Preda răspund articolului lui Bartha Antal din "Magyar Hírlap" din 25 decembrie 1977. Este vorba despre lucruri, fapte asupra cărora nu trebuie să mai fie discuții. Sunt clare de mult. Așa sunt continuitatea elementului daco-getic în Țările Române, originea Ungurilor și venirea lor în Europa. Pe lângă izvoarele istorice vechi, arheologia a adus în ultimul timp argumente irefutabile în această privință. Teoria lui Roesler o resping înșiși istoricii maghiari. E. Seyous scrie în Histoire générale des Hongrois (Paris, 1900, p. 20): "Abila argumentație a lui Roesler nu e deloc convingătoare. Aceste migrațiuni de popoare devenite plugari și civilizate sunt rare și niciodată n-au fost totale".

Lui Bartha Antal îi ține isonul un alt ziarist ungar, Karol Kiraly.

"Cercetările complexe privind istoria veche a poporului maghiar au permis să se stabilească în mod categoric originea sa fino-ugrică. Triburile ugro-finice din care s-au desprins triburile maghiare au locuit din cele mai vechi timpuri - după părerea cea mai curentă - în regiunea Munților Urali, pe cursul mijlociu al fluviului Volga și pe râul Kama. Curând ei au intrat în contact cu diferite triburi turce, probabil cu Bulgarii de pe Volga.

"Nu se cunoaște bine drumul pe care Maghiarii l-au făcut din patria lor primitivă spre vest. Pe la începutul secolului al IX-lea Maghiarii locuiau deja în Lebedia sau Levedia, regiune care, fără să fi fost precis identificată, pare a fi situată între Don și Nipru. Ei au părăsit Lebedia prin anii 890 sau poate mai devreme, fiind amenințați de către Pecenegi, care, împinși de Uzi, apăruseră în Europa de est pe la 860. Neputând rezista presiunii pecenege, Maghiarii se mută mai spre vest, în așa numitul ținut Atelcuz, situat probabil la vest de Nipru.

"În fața primejdiei pecenege, Maghiarii se unesc într-o puternică uniune de triburi, alegând conducător pe Arpad, fiul lui Almos, șeful unuia dintre acestea. În momentul pătrunderii lor în Panonia, această uniune se compunea din șapte triburi. În anii 895, sub conducerea lui Arpad, încheie o alianță cu împăratul Bizanțului, Leon Filozoful, împotriva Bulgarilor, care reprezentau o piedică în fața expansiunii lor spre vest. Atacând Bulgaria, Maghiarii au suferit o grea înfrângere. În același timp, fiind atacați de Pecenegi, ei au fost siliți să părăsească Atelcuzul.

"În urma acestor evenimente, Maghiarii s-au deplasat spre Câmpia Panonică, sub conducerea lui Arpad, îndreptându-se spre nord, pe la Kiev și Halici și pătrunzând în Valea Tisei prin pasul Vereche" (cf. Istoria României, vol. I, 1960, p. 770).

În Gesta Hungarorum se povestește mai întâi de cucerirea voievodatului din Crișana, cuprins între Tisa și pădurea Igfon și între Mureș și Someș. Tratatивele dintre trimișii ducelui maghiar Arpad și ducele bihorean Menumorut care au avut loc în Cetatea Biharea (în castrum Byhor), schimbul de daruri, cererea trimișilor maghiari adresată ducelui bihorean de a li se da țara (terram), refuzul energic al lui Menumorut de a le satisface cererea "nici din dragoste, nici de frică", raportându-se și la protecția împăratului bizantin - au avut ca urmare trimiterea unor oști împotriva lui Menumorut. Au loc apoi un șir de lupte dintre care mai însemnate au fost cele pentru ocuparea cetății Satmar (castrum Zotmar), pe care "Maghiarii au cucerit-o abia a patra zi; o altă oaste a înaintat până la Zalău (Zyloc) și de aici până la porțile Meseșului, pe care au început să le întărească cu porți de piatră și să le închidă cu trunchiuri de copaci; alte lupte pe râul Criș, unde oastea lui

Menumorut a încercat să oprească trecerea oastei maghiare, asocierea Secuilor la triburile maghiare ca un corp de avangardă, atacarea Cetății Biharea - apărată de mulțime de soldați lăsați acolo de Menumorut - pe care au cucerit-o, după lupte grele, a treisprezecea zi, intrarea în cetate unde au găsit mari bogății, împăcarea dintre Menumorut și Arpad, căsătoria fiicei lui Menumorut cu fiul lui Arpad și lăsarea cetății lui Menumorut.

Întimplările se desfășoară și în cazul voievodatului bănățean într-o asemănare ce pune sub semnul întrebării veridicitatea în ce privește detaliile, nu însă desfășurarea evenimentelor propriu zise. Cuprinsă între Mureș și Dunăre, țara ducelui Glad este atacată de triburi maghiare care ocupă, fără împotrivire, teritoriul dintre Mureș și Timiș, după care urmează luptele cu oastea puternică de călăreți și pedestrași a lui Glad, "ducele" Banatului, oaste formată de Români (Blaci), Cumani (recte Pecenegi) și Bulgari, urmărirea lui Glad până în cetatea Cuvin, ocuparea cetății și încheierea păcii dintre căpeteniile maghiare și Glad, la cererea acestuia" (Ștefan Pascu, Voievodatul Transilvaniei Cluj, 1972, p. 29).

În cazul celui de al treilea voievodat din Podișul Transilvaniei se motivează și cauzele cuceririi: dorința căpeteniei maghiare Tuhutum de a stăpâni țara Transilvaniei (terram Ultrasilvanam) despre bunătatea și rodnicia căreia auzise și unde stăpânea un oarecare român (quidam Blacus) cu numele Gelu. Încredințat de iscoadele sale despre bunătatea și rodnicia țării, udată de ape foarte bune, din nisipul cărora se culegea aur prețuit, iar din subsol se extrăgeau sare și materii sărate, auzind că locuitorii țării Transilvaniei, Romani și Slavi (Blahi et Slavi) ar fi oameni nevoiași, că n-ar avea alte arme decât arcuri și săgeți, iar voievodul lor Gelu ar fi mai puțin stăruitor și n-ar avea ostași buni, deoarece suferea multe neajunsuri din partea Pecenegilor, s-a încumetat să atace țara Transilvaniei. Obținând îngăduința lui Arpad, Tuhutum a plecat cu oastea dincolo de păduri (ultra silvas) împotriva lui Gelu (contra Gelou ducem Blacorum); Gelu, ducele Transilvaniei (dux Transilvanus), adunându-și oastea, a încercat să-i oprească pe Maghiari la porțile Mureșului (ad portam Mezesinem); nereușind, Maghiarii au ajuns la râul Almaș unde Gelu din nou a încercat să-i oprească cu ajutorul arcașilor săi. A avut loc o luptă înverșunată (acriter), pierdută de Gelu, care a încercat să se salveze în Cetatea de lângă râul Someș (ad castrum suum iuxta fluvium Zomus positum); a fost însă ajuns și ucis lângă râul Capuș. În această situație, locuitorii Transilvaniei, din proprie voință, au dat mâna și au ales de căpetenie pe Tuhutum, căruia i-au depus jurământ la Așchileu.

Țara lui Menumorut se întindea spre apus până la Tisa, spre răsărit până la Pietra Craiului, cuprindea Crișana, adică teritoriul județelor Arad, Bihor, Sătmăr, Sălaj, unde e pomenită așezarea Zalău.

Țara lui Glad se întindea de la Mureș până la Orșova, cuprindea întreg Banatul între Mureș la nord și Dunăre la sud (Palanca, Panciova)" (Istoria României, vol. II, București, 1962, p. 9).

"Feudalizarea statului arpadian a luat un ritm mai grăbit în vremea lui Geza (972-997) care a zdrobit rezistența elementelor tribale, dar mai ales în timpul domniei primului rege maghiar Ștefan (997-1038), când a avut loc și creștinarea Ungurilor.

Iată, pe scurt, descrierea venirii Ungurilor în Câmpia Panonică și a cuceririi Ardealului de către ei. Oameni de pustă, nelucrând pământul și obișnuiți cu hrana oferită de peștii din ape, cu laptele și carnea imenselor turme, când râurile începeau să sărăcească în pește și când pusta era rasă, ei nu puteau să scape de foame decât deplasându-se spre sud cu corturile și căruțele lor ușoare.

Maghiarii aveau o stare politică și socială deosebită, comportând o mare libertate cu o strictă supunere militară. Ei erau războinici și buni călăreți. De noi, Românii, se diferă prin trei fenomene: și-au păstrat puritatea de rasă, au intrat în circuitul culturii de apus prin filiera catolică și au trecut la organizarea statală înaintea noastră. Țările Române înseși au fost întemeiate în luptă cu regii unguri. E de ajuns să amintim aci lupta de la Posada (1330) și decălecatul lui Dragoș și Bogdan.

Cu privire la relațiile ungaro-române voi aminti că la 16 septembrie 1437, frații Lepeș, Lorand, voievodul Transilvaniei și Gheorghe, episcopul catolic de Alba Iulia, convoacă o adunare la Căpâlna, unde nobilii unguri, fruntașii Secuilor și ai Sașilor au depus jurământ să fie nedespărțiți prin "unio trium nationum". Acest act a însemnat scoaterea Românilor

de sub lege, degradarea lor în sclavi ai Ungurilor.

În cadrul acestor relații ungaro-române mai amintesc ciuntirea teritoriului României prin pacea semnată în palatul Cotroceni din București la 6 mai 1918 și dictatul de la Viena din 1940, despre care oricine știe ce a fost și ce a însemnat pentru Români.

*

Voi trece acum la expunerea succintă a observațiilor scoase din propria experiență, din contactul meu direct cu Ungurii, sine ira et studio, cum spune Tacit.

În 1940-1941 eram profesor la liceul "Traian Doda" din Caransebeș. Aci erau Germani, Evrei, iugoslavi (Sârbi), Unguri deloc sau foarte puțini. Ceea ce este caracteristic pentru orașenii din Ardeal, în genere, este că majoritatea cunosc trei limbi: româna, germana și maghiara, și asta este bine. În 1938, decembrie, am făcut cursurile de străjerie de la Sfântul Gheorghe. Comandant era colonelul Petre Panu, iar director de studii era I. R. Ionescu, proaspăt venit atunci de la studii din Franța. Potrivit indicațiilor lui Carol al II-lea un străjer trebuia să știe toate felurile focului (al ciobanului, al cărușului etc.), orientare în pădure fără busolă, semnalizări de la distanță. Învățam să pavăm și străzi și pavam o stradă marginală din oraș. Un grup de Unguri stăteau și priveau la noi. Unul din grup ne-a strigat: "Pavați, că mâine nu mai sunteți pe aici!". Fără comentariu.

La sfârșitul cursurilor, în ziua de 20 decembrie 1938, am fost duși la Brașov, la Bartolomeu, împreună cu centrele Predeal de femei și Breaza de bărbați, să ni se facă cultul eroilor. De ce acolo? La Bartolomeu, un Ungur, ascuns în cantonul de cale ferată, spre seară, a secerat cu mitraliera o companie din regimentul de infanterie Tecuci (140 soldați uciși) în primul război mondial...

Vacanța de vară 1944 am petrecut-o la Făgăraș. Am colindat satele și munții din acea zonă. Parte din comunele din Făgăraș amintesc de drumul lui Rebreanu făcut aci și consemnat în una din nuvelele sale. Cred că Țara Oltului, cum i se spune, e cea mai curată regiune românească din Ardeal. Aci am fost integrat în viața Ardealului. Ungurii aveau magazine, ateliere, brutării, măcelării etc. La cofetărie se vorbea ungurește și peste tot erau Unguri. Nu era atmosfera de dispreț a Ungurilor față de Români, pe care am cunoscut-o mai târziu în alte părți.

În ianuarie 1945 am fost mobilizat din nou și trimis la Compania 6-a sanitară la Sibiu. Atmosfera era săsească. Pe front am plecat cu un tren sanitar în aprilie 1945. A trebuit să facem carantină 5 zile la Oradea, unde am locuit la un Român. Ieșind de la acesta la masă și în oraș am fost huiduit de elevi unguri de 12-14 ani, care strigau după mine "boaită".

La întoarcerea de pe front, în august 1945, am cantonat într-o școală la Debrețin. Pe ușa fiecărei săli de clasă era o tăbliță pe care era desenată harta Ungariei cu părțile răpite la Trianon hașurate în negru, sub care scria pe ungurește: "Cred în reînvierea Ungariei".

În 1967 am participat la o tabără de istorie la Cluj. Banyai ne-a ținut o prelegere despre înfrățirea Ungurilor cu Românii. La Cluj sunt mulți Unguri, în magazine, pe stradă, în uzine etc. Ei disprețuiesc pe Români și nu-i servesc deloc sau îi servesc prost.

O fiică a mea s-a căsătorit cu un Ungur și m-a invitat la botezul primului copil ca greco-catolic. Am fost scandalizat că fiica mea și-a botezat copilul greco-catolic.

Este cazul să spun acum că actul din 1948 când s-a interzis cultul greco-catolic în Ardeal a fost o reparare istorică a actului Uniației din 1698-1701, prin care imperiul habsburgic a urmărit deznaționalizarea Românilor din Ardeal. Un greco-catolic este mai dușman decât toți dușmanii Neamului românesc. Și preoții greco-catolici agită chestiunea și acum la Roma, Paris, S.U.A. Deși interzis, cultul greco-catolic se practică în Ardeal, dovadă botezul celor doi nepoți ai mei. Este o injurie adusă cerului...

În 1977 am fost la Vatra Dornei, iar în 1978 la Borsec. La Vatra Dornei sunt foarte puțini Unguri, dar Borsecul este regiune numai de Unguri. Medicii curanți sunt unguri, asistentele medicale, surorile, băieșțele - ungueroaice. Dau nume: Barta Tiberiu, Szöcs Zoltan, Bajko Antal, Kalozsi Dionisie, Baiko Vincze, Luka Gabor, Iakob Aranka etc. La cofetăriile Ghiocelul și Trandafirul vânzătoarele erau ungueroaice. Totdeauna am fost prost servit.

Este cunoscut că satele și comunele din Ardeal au populație mixtă: Sași sau Unguri de o parte și Români de altă parte. Sașii și Ungurii ocupă poziția cea mai bună relativ la așezare și fertilitatea solului, iar Românii pe cea mai proastă. Biserica sau casa de cult a Ungurilor sau Sașilor ocupă poziție dominantă, biserica românilor este marginală, așezată mai la dos sau într-o margine de sat. Locurile de muncă sunt la fel: ale Ungurilor și ale Sașilor sunt cele fertile, ale Românilor, cele sărace.

În ce privește politica față de naționalitățile conlocuitoare a fost de cea mai mare indulgență. România nu numai că n-a asuprit minoritățile de pe teritoriul ei, dar le-a ajutat să se bucure de un regim pe care nu l-au avut nici în țara lor de baștină. Această politică a mers până la inconștiență.

Știți ce au făcut Turcii cu Grecii din Turcia Asiatică după tratatul de la Versailles? Au alungat 1.500.000 de Greci din Asia și au dat foc Bisericilor.

Ungurii de la noi se bucură de un protecționism fantastic. Au școli în limba lor, au licee și facultăți în limba maghiară, au ore de limba maghiară la televiziunea română; peste tot, la munte, la mare, în tren, în sălile de așteptare, Ungurii vorbesc tare ungurește și acoperă pe Români și încă se plâng.

În 1975 au fost manifestații pe străzile Budapestei prin care se cerea întreg Ardealul. Guvernul de la Budapesta a dezmințit aceasta, dar faptul rămâne fapt. Și acum continuă campania organizată de ziariști din Budapesta și de Unguri din Canada.

Critica lor este un neadevăr și un sacrilegiu față de indulgența dusă la extrem a Statului Român în privința minorității maghiare din România. Romanul lui Francisc Păcurariu, *Labirintul*, apărut la editura Dacia în 1976 și trecut sub tăcere de critica noastră, este real, un document istoric.

Ungurii, ca și Bulgarii, au constituit totdeauna elemente de discordie în Europa. În zilele noastre Bulgarii cer Macedonia de la Iugoslavi și Dobrogea întreagă de la Români, iar Ungurii vor întreg Ardealul.

În 1939, când Germanii au ocupat Cehoslovacia, ni s-a oferit parte din teritoriul ei, Rusia Subcarpatică, dar România nu a acceptat. Politică sănătoasă! Ungaria s-a repezit însă și a luat parte din teritoriul ei, orașul Luceneț, Lozeonz, revenit la Cehoslovacia după 1945.

Sunt atitudini istorice și nu prea depărtate de noi. De aceea se cuvine să nu le uităm!

ARISTOTEL CODREȘ

Prof. J.-C. Drăgan la Congresul de Istorie de la București, între oameni de cultură și ierarhi

Iată, vine Moș Crăciun !

Frumos ecou al veacurilor, Moș Crăciun se întrupează în fiecare an pentru a zgudu munții cei înalți ai Anului trecut și a-i transforma în câmpii mănoase pentru Anul Nou. Dar pământul nostru, zămislit la răspântii de milenii și în bătaia tuturor vânturilor, a avut albine harnice care au îndulcit cu mierea și polenul lor pe toți aceia care doreau să ne sfâșie, iar noi i-am plămădit și i-am asimilat. Ce minunat !

Astăzi se pune un accent deosebit pe tezaurul moștenit de la strămoși și cea mai prețioasă piesă este limba noastră, comoara de veacuri pe care mulți au dorit s-o distrugă, fiindcă fără ea am fi fost șterși de pe harta civilizațiilor și a lumii. Un rubin inestimabil, care a luminat calea formării limbii române, este cuvântul *Crăciun*, cuvânt de origine strămoșească, latin, cu o semnificație sau alta, după gustul filologilor.

Nu există alt termen mai bogat care să fi țesut în preajmă-i folclorul de iarnă, ca acesta: *Crăciun*. Și iată că, după două mii de ani, asistăm la distrugerea lui, nu din necesități interne sau inutilitate, ci prin înlocuire cu un hibrid atât de straniu originii noastre latine: *Gerilă*.

Așa cum este știut, cuvântul *Crăciun* vine în exprimarea spiritualității noastre românești odată cu nașterea poporului român, fiind structural legat de ființa sa, de creația sa (creatio = creație, zidire, *Crăciun*). El este o apariție, fiindcă a existat în tradiția strămoșilor traco-daci. *Crăciunul* este stăpânul, este strămoșul (Zal = strămoș), este începutul spiritualității noastre: Zalmoxe (făclia aprinsă, părintele lumii, cum îl numea M. Eminescu). Ce frumos! Ce interesantă descoperire a Revelației naturale pentru strămoșii noștri. Și ei nu erau străini de inspirația Proniei: Și când a venit "plinirea vremii" (Galateni IV,4), *Crăciun* s-a reînnoit prin întrupare, prin noua creație, rămânând din vechea activitate doar spusele despre *Crăciun cel bătrân*, care s-au țesut în legende, ode, creații și mai ales în colinde, toate făcând parte din marele act al Dumnezeuirii: Întruparea Mântuitorului. Acele "creații folclorice" sunt de fapt veșmintele noii semnificații. De acum Maica Domnului este Maica Sfântă care-și caută fiul ucis de alți păstori, este "Miorița", adică Mioara - fecioară, Alma Mater a sufletului nostru cântată în cunoscuta baladă *Miorița*.

Moș *Crăciun* vine din an în an, după ce a fost anunțat de Moș *Nicolae* cu daruri pentru cei mici și de Moș *Ajun* pentru noaptea sfântă. Așadar, Moș *Crăciun* exprimă satisfacție, o bucurie a vieții, o căldură sufletească și o nădejde de neclintit într-o împlinire a cerului și un An Nou fericit și bogat pentru oameni. *Crăciun* este de fapt solstițiul de iarnă (20-25 dec.), calculat cu mare precizie de astronomul Marelui Preot la Daci. *Crăciun* este era cea nouă, nașterea lui Mesia "Cel vechi de zile", calculată de un strămoș al nostru daco-roman, Dionisie cel Mic din Dobrogea, este creatorul unei limbi noi în ceea ce ne privește.

...Dar, așa cum până nu de mult s-a luat cuvântului sacru "România" litera "ă", fiind înlocuită cu "r", tot așa, cu știință sau neștiință (să nu zicem rea intenție sau trădare), s-a înlocuit sintagma bimilenară Moș *Crăciun* cu "Moș *Gerilă*, de proveniență străină Neamului nostru și ca exprimare și ca spiritualitate.

Cu litera "ă" din cuvântul *România* s-a rezolvat, datorită patriotismului înflăcărat al câtorva scriitori români, iar cu Moș *Crăciun* a rămas ca Biserica strămoșească, născută odată cu poporul român, să ducă mai departe tradițiile, datinile și obiceiurile sfinte. Toate acestea au fost verificate de veacuri și au hrănit candela credinței străbune și unitatea neamului. *Crăciun cel Bătrân* n-a strâns numai pe pruncii pământului românesc. Faptele sale bune au fost mângâiere și pentru alții care au venit în contact cu noi. Și este dureros

ca dreptul de întâi născut să-l admiri la alții. Astfel, Celții, Galii și Britanii și după ei, astăzi încă trei continente prăznuiesc sărbătorile de iarnă după exemplul Daco-Romanilor: Crăciunul - Crismas. Goții și popoarele germanice au preluat "Noaptea Sfântă". Mai târziu, popoarele slave: Sârbii, Croații, Cehii, Polonezii, Bulgarii, luând contact cu creștinismul autohtonilor peste care au migrat și-au însușit termenul de *Crăciun* sub numirea *Korociun*, *Caracioni*, *Cracioni*, *Craciuniste* etc.

În veacurile VIII - X, Maghiarii, venind peste Români, și-au însușit de la noi Crăciunul *Karacsony*, păstrat și azi în calendarul liturgic maghiar. Triburi de Bessi creștinați sau nu, pătrunzând în Asia până în Țara Sfântă, au dus tradiția de Crăciun până la Armeni: Surp Dzânuț. Chiar în Africa, în Etiopia, se găsește tradiția Crăciunului. Etiopienii amintesc și de Moș Ajun: Christmastite.

Iată ce au putut da strămoșii noștri graiului universal: *Crăciunul*. Dar unii dintre noi, care uitaseră imnele națiunii: Tricolorul, Deșteaptă-te, Române, E scris pe tricolor unire, azi cântate cu emoție de toată suflarea românească, au adus negură și chiciură în viața noastră spirituală prin "Moș Gerilă" pe care nu-l înțeleg și a cărui origine nu o cunosc.

Fiecare popor are tradițiile și creațiile sale folclorice, născute din necesități interne și este bine să le păstreze și chiar să influențeze pe alții; dar să le impună, nu-i sănătos. Or, cu "Moș Gerilă", iată cum stau lucrurile: Poporul rus este recunoscut ca mare furnizor de tradiții. Biserica Rusă, care la început a fost influențată de Biserica Ortodoxă Română, preluând organizarea ecleziastică de la Constantinopol și-a însușit și sărbătorile grecești, deci și *Nașterea lui Hristos* (Rojdestvo Hristovo), nu Crăciunul.

Datorită situației create între cele două războaie mondiale, influența unor tradiții străvechi s-a dovedit mai puternică acolo și atunci, având în vedere și alte aspecte, s-au așezat sărbătorile păgâne de iarnă, încât cei din nord au tradițiile lui "Moș Gerilă", iar cei din sud, "Moșul de iarnă", de zăpadă, care, în înțeles simbolic, este "bucuria" celor mici și "vestitorul" unui An Nou. Biserica a rămas cu prăznuirea Nașterii lui Hristos.

Unii străini de Neamul nostru, de spiritualitatea autohtonă, ca să placă altora, au impus sărbătorilor de iarnă, atât de bogate la noi: monstrul sacru: "*Moș Gerilă*". În ultima vreme s-au făcut eforturi deosebite pentru a merge iarăși la izvoare, fiindcă folclorul a fost poluat, iar costumația autohtonă merge spre distrugere cu faceri ieftine. Același lucru s-a întâmplat și cu colindele. Aceste nestemate ce grăiesc despre originea noastră latină, datinile noastre strămoșești au ajuns niște cerșetorii la masa eterogenă, iar "*Moș Gerilă*" dă sfaturi și "consultații" celor mici, fumând sau mirosind a țuică fiartă...o tempora!...

Biserica Românească strămoșească a păstrat tradițiile așa cum au fost primite din trecut, iar colindele și cântecele de stea, ca și irozii și plugușorul, sunt manifestări de înalt nivel artistic și național, de seriozitate, de conservare autohtonă și de transmitere autentică. Colindele noastre sunt ascultate cu plăcere pe toate meridianele globului, iar corul *Madrigal* și-a câștigat faima tocmai cântând pe *Moș Crăciun*. "*Moș Gerilă*" este o amenințare permanentă a ceea ce avem autentic și un aducător de frig și viscol din regiunile unde termometrul coboară la minus 40-50 de grade, ceea ce la noi constituie o excepție și o alarmă. Că inovația a adus contradicții în familiile Românilor ne-o dovedește și faptul că bunicii și străbunicii povestesc despre viața și isprăvile multășteptatului dăruitor de jucării, spunându-i *Moș Crăciun*, fiindcă *tot așa era și-n vremea lor*. Copiii îi șicanează cu surrogatul "*Moș Gerilă*". În sufletele celor mici se naște confuzia: de ce se zice așa și nu așa?

"*Moș Gerilă*" nu merită să aibă o existență într-o țară ca România, de origine daco-romană, bogată întru toate cele materiale și spirituale. Dacă-l ținem pe "*Moș Gerilă*", nu ne mai mirăm că "pîine" nu mai vine de la latinescul "panis", "mîină" de la *Manus*, "Cîine" de la *canis*. Poporul, scutul de milenii al adevărului, spune și acum pâne, câne, mâne etc. Poporul și Biserica noastră Ortodoxă a cultivat și cultivă tot ceea ce este sfânt și verificat de trăitorii sfinți, martiri, eroi ai neamului și credincioși adevărați.

Moș Crăciun, piatră de hotar între cele două lumi: Vechiul și Noul Testament, între cele două civilizații: dacă și romană, rămâne în tradițiile și colindele noastre cât vom exista. Ne-am născut în obiceiurile și datinile sale sănătoase și le vom transmite urmașilor noștri ca un tezaur sfânt și de neânlocuit.

P. I. DAVID

O scrisoare a lui Nichifor Crainic cătrec Crohmălniceanu

Suntem doi oameni care nu ne vom înțelege niciodată, deși pornim de la un izvor comun: Vechiul Testament. Eu îl interpretez în sens mesianic, adică evanghelic; dumneata în sens talmudic, adică strict național sau rasist religios. Rasismul religios exclusivist, numit azi sionism, e o mare forță, care a săvârșit în istorie miracolul supraviețuirii lui Israel față de popoarele antice dispărute. E o evidență clară care m-a determinat să scriu în ziarul *Calendarul* că și sionismul are dreptul la o țară proprie pe fața acestui pământ.

Dar exclusivismul dumitale sionist vorbește azi de pe o catedră universitară românească și te determină să judeci fenomenul cultural românesc prin prisma lui. Reiese clar din cartea despre literatura noastră dintre cele două războaie. Situația oficială te-ar obliga la obiectivitate, dar fatalitatea ereditară nu te lasă.

În studiul despre B. Fundoianu, defini-toriu și pentru dumneata, din *Gazeta Lite-rară*, ai evidențiat disprețul său pentru tradiția românească și ai lăudat aderența poetului la tradiția strict iudaică. Ai fost sincer. Dar n-ai adăugat că același dispreț l-a făcut să se lepede de cetățenia română ca să cadă victimă nemților la Paris. În lipsa lui totuși, Românii i-au tipărit versurile, - Românii toleranți pe care marele rabin Safran îi declară popor criminal în prefața feroce de la "Cartea Neagră". Iar dumneata, vorbind despre I. Ludo, în tratat, treci sub tăcere oribilele volume de batjocură a tot ceea ce a fost românesc între cele două războaie, bun sau rău, aplicând în scris părerea lui Safran.

Studiezi în tratat, istoric și critic, revis-tele principale ale vremii. *Sburătorul*, subvenționat de Venveniști, îți place și îi exagerezi rolul și ideile inconvenabile liniei românești. *Viața Românească* a lui Ralea, simplu magazin, subvenționat de Banca Marmorsch Blank, o ridici în slavă. *Gândi-*

rea, revistă fundamental românească, o caricaturizezi. E drept, ceva mai temperat decât în prelegerile universitare.

Dar mai întâi, câteva rectificări: Nae Ionescu n-a fost "întemeietor" al revistei. A publicat în *Gândirea* un singur articol. Era un vechi agent german în România. Pamfil Șeicaru a publicat câteva articole când o conducea Cezar Petrescu. Nici vorbă de "întemeietor".

Apoi, de unde scoți dumneata că Chamelain a influențat mișcarea gândiristă când în eseul *Rasă și religie*, pe care îl răstălmăcești, doctrina lui rasistă, ca și a lui Gobineau, e respinsă de mine categoric? Și când în eseul *Spiritul german*, scris sub dictatura hitleristă, principiile barbare ale rasismului le resping ca nepotrivite cu firea poporului român? Domnule Crohmălniceanu, aceste lucruri ți-au trecut sub ochi și totuși, cu bună știință, ai fost capabil să scrii că "spiritul religios creștin și răsăritean era declarat perfect compatibil cu țelurile monstruoase ale hitlerismului" și că această concluzie care îți aparține exclusiv e "un ultim artificiu de la un imaginabil caracter depravant". Acest fals, provocat de o ură principială, depășește critica literară și intră în domeniul responsabilității penale. Dacă îți repugnă să cunoști spiritul ortodox, nu-ți este îngăduit să-l batjocorești. O spun eu, care am înfierat pe studenții care au devastat (vezi ziarul *Cuvântul*). Află că însuși Marx, împreună cu Engels, sunt nevoiți să recunoască, în anumite momente istorice, rolul progresist al creștinismului.

Pentru noi, Românii, Ortodoxia e forța generatoare a marelui arte istorice cu care ne mândrim azi în lume. N-am fost mistici, Domnule Crohmălniceanu, pentru că mistica e suprema formă de cunoaștere intuitivă (vezi Bergson), iar noi n-am ajuns până acolo. Ne denunți ca mistici, dar când vorbești de Uri Benador îi recunoști hasidismul fără să-l combați și fără să explici cititorului

român ce înseamnă hasidism. Adică ești pentru misticismul ebraic, dar îți repugnă cel creștin.

Pentru informarea dumitale, care ai scris frumos despre Lucian Blaga: nu s-a despărțit de *Gândirea* pe motive politice. Și-a făcut o revistă personală pentru a se diferenția ca filosof original, subvenționată de mine când eram ministru.

Adrian Maniu s-a despărțit într-adevăr, dar când a fost nevoit să intre redactor la

Adevărul și *Dimineața*, care i-au interzis să mai colaboreze la revistă. Atunci când nu s-a mai putut, a trecut în tabăra contrară, la *Universul*, cel mai reacționar și mai limitat ziar al vremii. Ce scrie Petroveanu, cu atitudinea dumitale e un neadevăr sfruntat.

Îți scriu dumitale și nu altuia pentru a reflecta mai obiectiv pe cât se poate.

Cu salutări,

NICHIFOR CRAINIC

Partidul Național Țărănesc Român dorește să se reorganizeze

La 1 decembrie 1980 a fost dat publicității un apel pentru reorganizarea Partidului Național Țărănesc Român în străinătate. După ce se afirmă că evenimentele politice în curs denotă voința națiunilor de a rezolva prin tratative și acorduri lichidarea ultimelor vestigii ale celui de al 2-lea război mondial și îndeosebi încetarea dominației politice străine asupra altor state, în apel se exprimă convingerea în rolul pozitiv al destinderii, a cărei alternativă ar fi "mersul inexorabil spre un al 3-lea război mondial, o conflagrație a sinuciderii colective".

"Pentru România - continuă apelul -, destinderea internațională va aduce libertate și independență deplină, democratizare autentică, organizare constituțională suverană. Toate aceste deziderate reclamă existența unui pluralism democratic, ceea ce presupune reactivarea partidelor politice". Comitetul de inițiativă pentru reorganizarea P.N.Ț. amintește că partidul respectiv a contribuit în mod substanțial la viața democratică a țării, la apărarea și afirmarea intereselor fundamentale ale României și exprimă convingerea că Partidului Național Țărănesc îi va reveni și de acum înainte rolul pe care l-a avut în istoria patriei, de "a călăuzi poporul român spre deplina sa libertate, democrație, independență națională și prosperitate".

În încheiere se solicită sprijinul pentru reorganizarea P.N.Ț.
Iată textul actului oficial privind această inițiativă:

COMUNICAT

În vederea clarificării și legitimării activităților ce se duc în numele Partidului Țărănesc Român:

Tineretul Partidului Național Țărănesc Român și Organizația Membrilor P.N.Ț.R. din America, în colaborare cu membri ai P.N.Ț.R. stabiliți în Franța, au hotărât constituirea unui comitet de inițiativă pentru reorganizarea Partidului Național Țărănesc Român în străinătate.

Comitetul de inițiativă s-a constituit din:

Profesor Dr. Anton Crihan - Președinte,

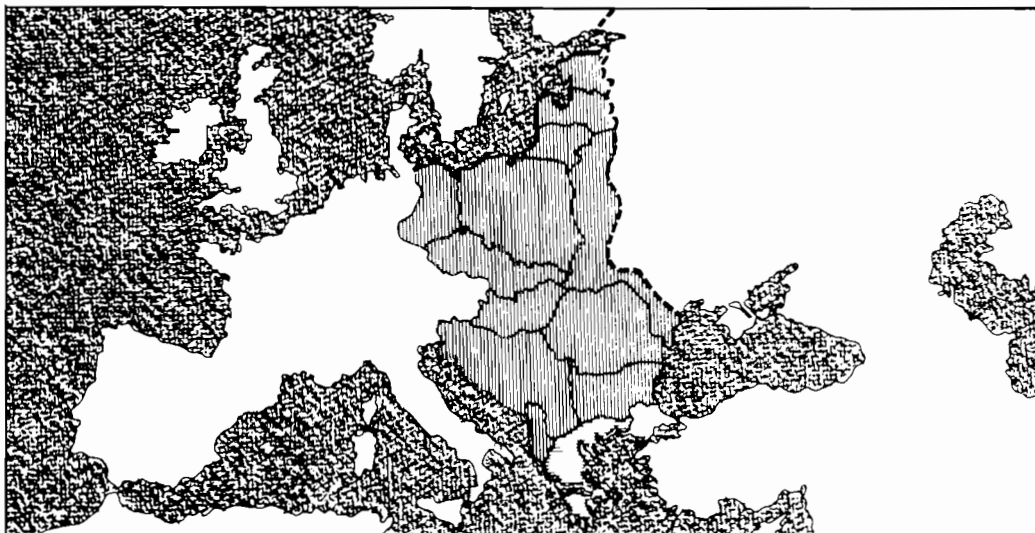
Inginer Eugen Enea Caraghiaur - Vicepreședinte,

George Beza - Secretar 1,

Avocat Dean Milhovan - Secretar 2.

Comitetul de inițiativă va lua legătura cu conducătorii și membrii de frunte ai Partidului Național Țărănesc Român, și în acord cu sugestiile și propunerile acestora se va decide ordinea de zi, locul și data când va fi convocată o adunare specială a conducătorilor și membrilor de frunte ai P.N.Ț.R., nu mai târziu de 31 August 1981.

Constituit și semnat azi, 1 Decembrie 1980, la St. Louis, Statul Missouri, U. S. A.

Moscova, 9 Octombrie 1944

"Momentul era potrivit pentru a trata, așa că am spus: "Să aranjăm treburile noastre în Balcani. Armatele voastre sunt în România și în Bulgaria. Noi avem acolo interese, misiuni, agenți. Între noi nu trebuie să existe neînțelegeri pentru lucruri mărunte.

Cât privește Anglia și Rusia, ați fi de acord - l-am întrebat pe Stalin - ca voi să aveți o dominație de 90% asupra României, noi să avem 90% în Grecia și "fifty-fifty" cu voi în Jugoslavia?" În timp ce se traduceau cele de mai sus, am scris pe o jumătate de foaie de hârtie:

România: Rusia ia 90%; ceilalți iau 10%

Grecia: Marea Britanie (de acord cu Statele Unite) ia 90%; Rusia ia 10%

Jugoslavia și Ungaria: 50% - 50%

Bulgaria: Rusia ia 75%; ceilalți 25%.

Winston Churchill

"Cel de al doilea război mondial"

- Memorii -

SUMARUL

<i>Conferința pentru Securitate și Colaborare Europeană continuă</i>	1
Prof. J.-C. Drăgan, <i>Telegramă delegației americane la Conferința de la Madrid</i>	1
Georg Von Huebner, <i>Atena intră din nou în NATO</i>	2
T. V. Bădescu, <i>Unirea cea Mare, împlinirea unui vis secular</i>	3
Aristotel Codreș, <i>Minoritatea maghiară din România</i>	4
P. I. David, <i>Iată, vine Moș Crăciun</i>	8
Nichifor Crainic, <i>Scrisoare către Crohmălniceanu</i>	10
<i>Partidul Național Țărănesc Român dorește să se reorganizeze</i>	11